

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 18.5.2004
KOM(2004) 383 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN
OCH REGIONKOMMITTÉN**

**Globaliseringens sociala dimension – EU:s politiska bidrag för att få fördelarna
att gynna alla**

1. SAMMANFATTNING

Globaliseringen har inneburit stora fördelar för många människor i hela världen. Arbeten med högre kvalitet – och högre löner – har skapats i delar av världen som tidigare var jordbruksberoende.

Globaliseringens positiva aspekter konstateras i rapporten från Världskommissionen för globaliseringens sociala dimension (*World Commission on the Social Dimension of Globalisation*¹, *WCSDG*) av den 24 februari 2004. Man noterar dock också att globaliseringens fördelar inte är jämnt fördelade mellan alla länder och grupper, och att utan ett verkningsfullt system för global styrning ger globaliseringen i dess nuvarande skepnad obalanserade resultat och torde knappast leda till en globalt hållbar utveckling.

EU har länge fört en politik, både på hemmaplan och internationellt, för att se till att den ekonomiska och samhällsliga utvecklingen går hand i hand. Exempelvis enades stats- och regeringscheferna i Lissabon 2000 om en integrerad strategi för reformer som skall göra Europa till världens mest konkurrenskraftiga kunskapsbaserade ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen och ökad social sammanhållning. Detta är tänkt att ske genom främjande av kompletterande politiska insatser för konkurrenskraft, sysselsättning, sociala framsteg och hållbar miljöutveckling. Denna strategi är också grunden för EU:s politiska svar på globaliseringens inverkan på Europas näringsliv, arbetsmarknad och medborgare.

EU:s ekonomiska och sociala modell, som kommer till uttryck i Lissabonstrategin, kan inte utan vidare överflyttas till andra delar av världen. Trots det har WCSDG betonat ett antal punkter som kan vara av intresse för EU:s partner. Detta gäller särskilt processen för utformande, genomförande och utvärdering av politiska insatser, vilken är en förutsättning för avvägningen mellan ekonomiska och sociala mål. I EU:s modell betonas särskilt solida institutioner för hantering av ekonomi, sysselsättning, samhälle och miljö och samspelet däremellan. Dessutom framhävs en stark social och samhällslig dialog, investeringar i humankapitalet och arbetstillfällenas kvalitet.

EU måste också se till att bedriva sin utrikespolitik så att globaliseringens fördelar maximeras för alla sociala grupper i dess partnerländer och partnerregioner. EU har alltid lagt stor vikt vid den sociala dimensionen i sin utrikespolitik, t.ex. i form av stöd till grundläggande samhällstjänster för alla i utvecklingsländerna. På senare år har EU också satsat på effektivitet och enhetlighet i de globala styrelseformerna, bl.a. ekonomiska styrelseformer, genom internationella institutioner så att handelspolitiken och de bilaterala förbindelserna med regioner och enskilda länder fullt ut stöder den sociala utvecklingen och så att utvecklingssamarbete och yttre samarbete bidrar till att maximera globaliseringens positiva följder och minimera de negativa. Dessutom uppmanas den privata sektorn att bidra till dessa mål.

I detta meddelande redogörs kortfattat för EU:s åtgärder med anknytning till globaliseringens sociala dimension, med förslag på några ändringar. Det är tänkt att tjäna som ett inlägg i den debatt som startade med WCSDG:s rapport, särskilt diskussionerna om uppföljningen vid Internationella arbetskonferensen i Genève i juni 2004. Kommissionen anser att några av

¹ ”A fair globalization: creating opportunities for all”, <http://www.ilo.org/public/english/wcsdg/>

WCSDG:s förslag också bör diskuteras i andra instanser med ansvar för finans, ekonomi och handel.

2. BAKGRUND

EU har länge varit medvetet om fördelarna och riskerna med större internationell ekonomisk integration, inte minst på grund av sin egna positiva erfarenheter av omfattande regional integration. EU har utvecklat en politik för att samtidigt främja ekonomiska framsteg och social sammanhållning med utgångspunkt i sin beslutsamhet att värna om de grundläggande fri- och rättigheterna. Unionen har utvecklat en strategi för hållbar utveckling där ekonomisk, social och miljömässig politik hanteras så att de olika delarna stöttar varandra². EU har dessutom betonat behovet av att göra en avvägning mellan ekonomins, samhällets och miljöns krav i utrikespolitiken. Man har redan inlett och utarbetat politiska insatser³ i fråga om bl.a. kopplingen mellan handel och utveckling, fattigdomsbekämpning inom utvecklings-samarbetet, grundläggande arbetsnormer och social styrning, företagens sociala ansvar, handel och miljö samt värnandet om multilateralism, hållbar utveckling, korruptions-bekämpning och främjande av mänskliga rättigheter i världen.

På grund av den rådande oron kring denna fråga inrättade Internationella arbetsorganisationen (ILO) Världskommissionen för globaliseringens sociala dimension (*World Commission on the Social Dimension of Globalisation, WCSDG*). Världskommissionen lämnade den 24 februari 2004 en omfattande rapport om globaliseringens sociala följder. Europeiska kommissionen bidrog till att inrätta WCSDG, medverkade under dess arbete och sade sig vara villig att bidra till uppföljningen av dess slutsatser⁴. Rapporten innehåller en rad rekommendationer som är tänkta att leda till en bättre hantering av globaliseringen, en rättvisare distribution av fördelarna bland världens folk och en bättre fördelning av de kostnader som ofta uppstår vid plötsliga globala omställningar.

WCSDG:s rapport omfattar en rad frågor av betydelse för EU:s inre och yttre politik. Den utgår från några redan existerande initiativ på global nivå. Rapporten välkomnades på det hela taget av ILO:s medlemsstater, EU och de internationella organisationerna i ILO:s styrelse i mars 2004⁵. Om WCSDG:s rapport inte skall bli ännu en pappersbunt i högen av pappersbuntar krävs emellertid konkreta åtgärder för att följa upp dess rekommendationer. Hur rapporten skall följas upp kommer att dryftas på Internationella arbetskonferensens årsmöte i juni 2004, men kommissionen anser att några av förslagen i den också bör diskuteras i andra internationella instanser med ansvar för bl.a. finans, ekonomi och handel.

Kommissionen anser att EU kan och bör lämna ett aktivt bidrag till tämjandet av globaliseringen så att den tjänar både sociala och ekonomiska mål. Det finns ett ökande intresse, som bl.a. uttrycks i WCSDG:s rapport, för EU:s modell i fråga om ekonomi, sysselsättning och sociala frågor och mer allmänt för EU:s modell för hållbar utveckling. Detta är särskilt relevant i och med EU:s utvidgning. Kommissionen tar därför detta tillfälle i

² Europeiska rådet i Göteborg, ordförandeskapets slutsatser, juni 2001.

³ KOM(2002) 513 slutlig, 18.9.2002, KOM(2000) 212 slutlig, 26.4.2000, KOM(2001) 416 slutlig, 18.7.2001, KOM(2002)347 slutlig, 2.7.2002, KOM (1996) 54 slutlig, 28.2.1996, KOM(2003) 526 slutlig, 10.9.2003, KOM(2003) 829 slutlig, 23.12.2003, KOM(2001) 252 slutlig, 8.5.2001.

⁴ <http://www.ilo.org/public/english/wcsdg/consulta/index.htm>

⁵ <http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/gb/docs/gb285/pdf/gb-16.pdf> (punkterna 42-43).

⁵ <http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/gb/docs/gb289/pdf/gb-16.pdf>

akt för att lämna sina första synpunkter på några av de frågor som WCSDG tar upp i sin rapport som en utgångspunkt för den efterföljande debatten.

* * *

Globaliseringens inverkan på olika samhällen är föremål för en hetsig debatt. Inverkan är skiftande och kan vara både gynnsam och skadlig, beroende på när den inträffar och hur förhållandena är i det enskilda landet. Globaliseringen hänger samman med ökade transporter och ökad naturresursanvändning, men exakt hur de ökade flödena av handel, kapital, idéer och människor i världen påverkar ekonomier, samhällen och miljön är en komplex fråga och beror på situationen i det enskilda landet, t.ex. på om lämpliga understödjande åtgärder är vidtagna.

Globalisering är ett begrepp som används på flera sätt, men syftningen är för det mesta successiv integration av ekonomier och samhällen. Den underblåses av ny teknik, nya ekonomiska relationer och de nationella och internationella åtgärder som vidtas av ett brett spektrum av aktörer, t.ex. regeringar, internationella organisationer, företag, medier, fackliga organisationer och civilsamhälle⁶. Det är en process som har pågått åtminstone sedan andra hälften av artonhundratalet. Integrationens hastighet har på senare år ökats av teknikens utveckling och politiska beslut om att minska hindren för internationella transaktioner. I synnerhet har utvecklingen lett till en ökande internationell arbetsdelning.

Även om WCSDG i sin rapport har en tendens att fokusera på globaliseringens negativa sidor har dess inverkan trots allt varit positiv, även om fördelarna i några fall inte kunnat vidmakthållas på grund av särskilda utmaningar. Under åren omedelbart efter Andra världskriget var det de industrialiserade länderna som gynnades mest av globaliseringen: i de länderna mer än tredubblades den reala inkomsten per capita under den andra halvan av nittonhundratalet. En färsk undersökning av Världsbanken⁷ visar att marknadsöppning och ekonomisk integration också bidragit i avsevärd omfattning till påtagliga ekonomiska framsteg för de utvecklingsländer som lyckats ta sig in på de globala industri- och tjänstemarknaderna. Under den senaste globaliseringsvågen har länder som Kina, Indien och Mexiko fördubblat sin kvot mellan handel och inkomst, och deras export består i allt högre grad av färdiga produkter och tjänster i stället för råvaror⁸. Sådana länder har i genomsnitt ökat sin årliga ekonomiska tillväxt per capita från 1 % på 1960-talet till 3 % på 1970-talet och 5 % på 1990-talet. Med sådana tillväxttal, som ofta ligger över dem i OECD-länderna, visar nu dessa utvecklingsländer tecken på konvergens.

Fremst som ett resultat av stark ekonomisk tillväxt i Asien minskar den globala fattigdomen, och världen är på väg att nå millenniemålet att halvera fattigdomen mellan 1990 och 2015⁹. Enbart i Kina har 200 miljoner människor lyft sig ur fattigdomen sedan 1990. Andra indikatorer bekräftar denna positiva utveckling: medellivslängden ökade med omkring 10 år i de industrialiserade länderna mellan 1950 och 1999, men den ökade med nästan 20 år i utvecklingsländerna (och med nära 30 år i Indien och Kina)¹⁰.

⁶ Definition som används av WCSDG: <http://www.ilo.org/public/english/wcsdg/globali/index.htm>

⁷ *Globalization, Growth and Poverty* – A World Bank Policy Research Report, Världsbanken och Oxford University Press, 2002.

⁸ I Indien, för att ta ett exempel, står nu IT-exporten för nära 40 % av exportintäkterna.

⁹ World Development Report 2004, Världsbanken.

¹⁰ Angus Maddison, *The World Economy: A Millennial Perspective*, OECD 2001.

Denna positiva utveckling har dock inte skett överallt. Länder med omkring två miljarder invånare deltar inte särskilt mycket i globaliseringen och riskerar att hamna vid sidan av världsekonomin. För att ta ett exempel har antalet människor i Afrika söder om Sahara som lever på mindre än en dollar om dagen faktiskt ökat med 30 % det senaste decenniet. Medellivslängden har sjunkit, och utsikterna att uppnå millenniemålen är inte goda. Att förbättra den ekonomiska situationen och levnadsstandarden i de regionerna är en av de viktigaste uppgifterna för världsekonomin. Därför välkomnar kommissionen den tonvikt som WCSDG lägger på inrikespolitiken och anser att det är av avgörande betydelse att föra en lämplig politik hemma, inte bara för att utnyttja den globala integrationen utan också för att stimulera till inhemska investeringar, vilka ofta är underutvecklade.

Fattigdomen är fortfarande ett problem även i de länder som har upplevt stark tillväxt. Den ekonomiska integrationen kan ha avsevärda positiva effekter på fattigdomen, men för att de effekterna skall befästas krävs det minskad ojämlikhet och en verkningsfull socialpolitik. Grundläggande arbetsnormer¹¹ och treparts- och tvåpartssamtal på arbetsmarknaden är allmänt vedertaget som en grund för rättvis globalisering, men bara en grund. Slutmålet bör vara dynamiska sociala framsteg för att främja meningsfullt arbete för alla¹². EU:s hållning att arbetstagar rättigheter inte bör utnyttjas i protektionistiskt syfte och dess avståndstagande från unilaterala sanktioner överensstämmer med WCSDG:s uppfattning¹³.

Alla länder behöver ha ett klimat som gynnar handel, investeringar och social rättvisa. Öppen förvaltning är en viktig del för detta. För många länder erbjuder regional integration en möjlighet att utnyttja skalfördelar, stimulera konkurrensen, främja solidariteten mellan länderna, öka effektiviteten, öka reformernas trovärdighet och skapa klarhet och enhetlighet för potentiella investerare. EU stöder utvecklingsländernas satsningar på detta område.

WCSDG anmärker med rätta att de avgörande effektivitetsvinster som handeln kan skapa i utvecklingsländerna har hämmats av en kvardröjande protektionism just inom de branscher där de länderna ofta har komparativa fördelar, t.ex. jordbruk, bearbetade råvaror och arbetskraftsintensiva produkter. Så är fallet både på utvecklingsmarknaderna och de utvecklade marknaderna. För de utvecklade marknadernas vidkommande uppvägs handelshindren ibland av förmånssystem som EU:s initiativ ”Allt utom vapen” för de minst utvecklade länderna, men ett sådant omfattande marknadstillträde är undantaget snarare än regeln. För att den globala arbetsfördelningen skall kunna verka mer effektivt för utvecklingen måste sådana hinder undanröjas.

Vidare kan det, som WCSDG påpekar, inte förnekas att det finns omställningskostnader parallellt med de effektivitetsvinster som handeln innebär. Vinsterna av marknadsöppningen överstiger normalt kostnaderna, men kostnaderna tenderar att vara mer koncentrerade inom de sektorer av befolkningen som gynnades av den tidigare protektionismen, medan vinsterna är mer utspridda och därför mindre tydliga. Om inte frukterna av integrationen med världsekonomin kan spridas jämnare mellan och inom länderna kommer stödet för

¹¹ Grundläggande arbetsnormer är internationellt överenskomna inom ILO och omfattar följande: ingen diskriminering vid anställning, förbud mot tvångsarbete, förbud mot barnarbete samt föreningsfrihet och rätt till kollektiva förhandlingar.

¹² Agendan för meningsfullt arbete omfattar ILO:s strategiska mål och innefattar arbetstagar rättigheter, sysselsättning, social dialog och social trygghet. WCSDG stöder agendan för meningsfullt arbete (punkterna 502–510 och bilaga 1). Främjande av meningsfullt arbete ingår också i samarbetet mellan Europeiska kommissionen och ILO, skriftväxling av den 14 maj 2001, EGT C 165, s. 23.

¹³ Slutsatser från rådet (allmänna frågor) den 21 juli 2003; WCSDG:s rapport punkt 421.

globaliseringen att förbli svagt.

Att hantera ekonomiska och industriella omställningar är inte en trivial uppgift och övergångsperioderna kan bli mycket långa. Det är viktigt att förebygga. Arbetstagarna behöver stöd så att de kan ta vara på de möjligheter som globaliseringen erbjuder och hantera förändringar i framtiden. Ändamålsenligt politiskt stöd krävs både i Nord och i Syd för att förebygga de långsiktiga och lindra de kortsiktiga negativa följderna för utsatta regioner, branscher och arbetstagare. Regeringarna måste vidta politiska åtgärder efter sina respektive utvecklingsnivåer för att trygga skapandet av arbetstillfällen genom nya företag, omskolning och aktiva arbetsmarknadspolitiska insatser och skyddsnät. Dessutom måste de maximera de migrerande arbetstagarnas bidrag till den ekonomiska tillväxten och se till att de får sin beskärda del av välfärdsutvecklingen genom att integrera dem i samhället.

WCSDG framhåller att globaliseringen i vissa länder förvärrat skillnaderna mellan könen. En djupt rotad och ingrodd brist på jämställdhet leder ofta till att globaliseringens sociala kostnader i oproportionerligt hög grad drabbar kvinnorna. Som WCSDG anför beror detta ofta på hur jämställt ett land är i fråga om värderingar, institutioner och politik när integrationen i världsekonomin sker¹⁴. Jämställdhet är ett grundläggande mål för EU:s inrikes- och utrikespolitik och en viktig del av de internationellt överenskomna grundläggande arbetsnormerna.

3. EU:S EKONOMISKA OCH SOCIALA MODELL I PRAKTIKEN

Som sägs i WCSDG:s rapport är EU en mycket särpräglad modell för politisk, ekonomisk och social integration. Medlemsstaternas distinkta nationella identiteter bevaras, samtidigt som EU har inneburit en inre marknad med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor. Valutaunionen har underlättat processen och skapat nya möjligheter för varutillverkare, tjänsteleverantörer och konsumenter och därigenom bidragit till högre levnadsstandard för medborgarna, särskilt i de minst utvecklade medlemsstaterna. BNP per capita i Spanien och Portugal ökade från 71 % respektive 54 % av genomsnittet för EU 1985, när de gick med i EU, till 86 % respektive 71 % under 2002, medan Irlands gick från 60 % år 1973 till mer än 125 % år 2002.

Den sociala aspekten har betonats under Europas ekonomiska integration. På den gemensamma marknadens tid inriktades det sociala arbetet främst på arbetstagarrättigheter, jämställdhet och social och ekonomisk sammanhållning genom strukturfonderna. Men med den tilltagande integrationen har den utvidgats till att omfatta ett bredare spektrum av mål, bl.a. full sysselsättning och bättre arbetstillfällen, högre kvalitet inom utbildningen, tillräcklig och långsiktig social trygghet, främjande av dialog mellan arbetsmarknadens parter och kamp mot diskriminering och social utslagning. Dessa mål återfinns i EU-fördragen och i slutsatserna från EU:s stats- och regeringschefer vid sammanträdena i Europeiska rådet. I synnerhet enades stats- och regeringscheferna i Lissabon 2000 om en heltäckande reformstrategi för att göra Europa till världens mest konkurrenskraftiga kunskapsbaserade ekonomi, med fler och bättre arbetstillfällen och ökad social sammanhållning, genom att stödja komplementära politiska insatser för konkurrenskraft, sysselsättning, socialt framåtskridande och miljöskydd. Strategin är också EU:s politiska grund för reaktionerna på globaliseringens följder för Europas företag, arbetstillfällen och medborgare.

¹⁴ WCSDG:s rapport, punkterna 214–217.

Vid det efterföljande mötet i Barcelona 2002 definierade Europeiska rådet den europeiska sociala modellen som något som bygger på goda ekonomiska resultat, ett starkt socialt skyddsnät, livslångt lärande och dialog mellan arbetsmarknadens parter¹⁵. Genom sina politiska insatser främjar EU sysselsättningstillväxten, bl.a. genom investeringar i utbildning, kompetens och rörlighet, bidrar till att minska antalet människor som löper risk att drabbas av fattigdom och bidrar till att göra socialförsäkringssystemen livskraftiga på lång sikt. I modellen betonas såväl behovet av att låta arbetstagarna vara delaktiga i de förändringar som påverkar dem, i synnerhet hur omstruktureringar i näringslivet hanteras, som vikten av att öka arbetets kvalitet.

WCSDG framhåller i sin rapport ett antal element i EU:s modell som bidragit särskilt till dess framgångar i fråga om att förbättra livs- och arbetsvillkor: en stark rättslig ram; öppenhet för världsekonomin och effektiv marknadsekonomi; nationella sociala skyddsnät och gemensamma minimistandarder för arbetslivet; de berörda parternas medverkan genom den sociala dialogen på EU-nivå; jämställdhet, respekt för de mänskliga rättigheterna samt rättssamhälle, demokrati och stärkt demokratisk kontroll genom Europaparlamentet.

EU:s ekonomiska och sociala modell och Lissabonstrategin som omsätter den i praktiken kan inte utan vidare flyttas över till andra delar av världen. Trots det nämner WCSDG några aspekter av modellen som kan vara av intresse för EU:s partner, särskilt när det gäller de processer som är nödvändiga för att göra den rätta avvägningen mellan alla intressen. I EU:s modell läggs särskild vikt vid solida institutioner som skall hantera ekonomiska, sociala och miljömässiga frågor och samspelet mellan dem, vid effektiva offentliga tjänster och tjänster av allmänt intresse, vid en stark social och samhällelig dialog, vid investeringar i humankapitalet och vid arbetets kvalitet.

Praktiska erfarenheter av den europeiska ekonomiska och sociala modellen för länder under ekonomisk omställning har vunnits på sistone i samband med EU:s senaste utvidgning. De pågående omställningen av ekonomierna i de åtta central- och östeuropeiska länder som gick med i EU den 1 maj 2004 efter mindre än 15 års erfarenhet av marknadsekonomi vittnar om det bidrag som den europeiska modellen kan ge när det gäller att hantera de sociala konsekvenserna för arbetstagarna och deras familjer. Kommissionen har särskilt betonat behovet av att stärka den offentliga förvaltningens förmåga, arbetsmarknadsparternas och civilsamhällets betydelse för att föregripa de ekonomiska omställningarnas konsekvenser, vikten av att investera i arbetskraftens utbildning och kompetens samt betydelsen av att tillhandahålla långsiktigt livskraftiga sociala skyddsnät för att lindra chocken för enskilda.

4. HANTERING AV GLOBALISERINGENS KONSEKVENSER I EU

Genom globaliseringen ökar trycket på de ekonomiska aktörerna i EU att hänga med i konkurrenskraftsutvecklingen. Som WCSDG säger påverkar omställningens sociala följder även de industrialiserade ekonomierna. För att avregleringen av handeln skall lyckas och få största möjliga ekonomiska genomslag måste mekanismer tillhandahållas för att hantera anpassningskostnaderna, särskilt vid omstruktureringar. En aktiv hantering av förändringarna kan bidra till att hjälpa dem som påverkas negativt av marknadsöppningen, så att avregleringens frukter fördelas jämnare¹⁶. För detta krävs enhetlighet och framsynthet där alla

¹⁵ Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Barcelona 15–16 mars 2002.

¹⁶ WCSDG:s rapport, punkterna 173, 234, 278–289, 369–379 och bilaga 1.

offentliga och privata berörda parter deltar fullständigt och engagerat. WCSDG framhåller också den regionala integrationens betydelse för att hjälpa länder att hantera globaliseringen, och nämner särskilt EU:s politik och erfarenheter¹⁷.

På det hela taget har globaliseringen varit gynnsam för EU:s ekonomi. Omstruktureringarna, t.ex. i form av företagsflyttar, berör inte bara de lågutbildade arbetstagarna och tillverkningsindustrin utan även i allt högre grad tjänstesektorn, till och med högkvalificerade arbeten inom kunskapsintensiva företagstjänster. De nya medlemsstaternas ekonomier, särskilt de i de central- och östeuropeiska länderna, har omstrukturerats i grunden under mer än ett årtionde¹⁸ på grund av övergången till marknadsekonomi. Detta har lett till en omfattande omfördelning av arbetstillfällena mellan de tre huvudsektorerna (jordbruk, industri och tjänster) och denna process pågår fortfarande. Både i de gamla och de nya medlemsstaterna sker en omstrukturering inom sektorerna på grund av modernisering och ny teknik och framväxten av nya konkurrenter.

Om EU skall kunna behålla sin konkurrensförmåga måste det investera ordentligt i mänskliga resurser i alla åldrar. Detta är ännu viktigare mot bakgrund av den åldrande befolkningen, vilket kräver att all arbetskraft utnyttjas. Genom Lissabonstrategin, och särskilt den europeiska sysselsättningsstrategin, uppmuntras myndigheterna, näringslivet och arbetsmarknadens parter på alla nivåer att främja konkurrenskraften genom ökade investeringar i arbetskraftens kompetens och genom bästa möjliga användning av informations- och kommunikationsteknik. Alla berörda parter måste föregripa, utlösa och ta till sig förändringar.

EU investerar också stort i humankapitalet genom strukturfonderna, vilket bidrar avsevärt till den ekonomiska och sociala sammanhållningen mellan EU:s olika delar. Dessa medel kan dock styras bättre för att ta itu med globaliseringens utmaningar, t.ex. främja människors och företags anpassningsförmåga och anställbarhet och sprida forskning och innovation jämnare i EU. Särskilt bör Europeiska socialfonden fungera som en katalysator för nationella och regionala investeringar i sysselsättning och livslångt lärande, ökad kvalitet och produktivitet i arbetet och social integration. Genom EU:s humankapitalinitiativ Equal främjas och testas nya metoder för att ta itu med alla former av diskriminering och ojämlikhet på arbetsmarknaden. För närvarande pågår projekt inom områden som synen på åldrande och livslångt lärande, företagsetablering och social ekonomi, bättre integration på arbetsmarknaden av mindre gynnade grupper som funktionshindrade, migranter och etniska minoriteter samt förenlighet mellan familjeliv och arbete¹⁹. EU:s utbildningspolitik bidrar också avsevärt till Lissabonstrategins mål (bl.a. genom programmen Sokrates, Leonardo da Vinci och Ungdom).

Som sägs i kommissionens rapporter om sammanhållningen²⁰ och den nya budgetplanen²¹ bör strukturfonderna användas för att bättre hantera ekonomiska och sociala strukturomvandlingar.

För att föregripa förändringar, hantera omstruktureringar och skapa den rätta balansen mellan flexibilitet och trygghet krävs både effektiva samtal mellan arbetsgivare och arbetstagare och

¹⁷ WCSDG:s rapport, punkterna 313–334.

¹⁸ Employment in Europe 2002, kap. 5, och Employment in Europe 2003; Structural change, convergence and specialization in the EU Accession Countries, utg. av M. Landesmann, WIIW (oktober 2003).

¹⁹ http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index_en.html

²⁰ KOM(2004) 107 slutlig, 18.2.2004.

²¹ KOM(2004) 101 slutlig, 10.2.2004.

solida partnerskap mellan arbetsmarknadens parter och de offentliga myndigheterna. Vid trepartsmötet för tillväxt och sysselsättning den 25 mars 2004 bekräftade samtliga parter sitt engagemang för ett förnyat europeiskt partnerskap för förändringar och enades om att se över framstegen inom de olika nivåerna i partnerskapet under följande trepartsmöten. Det kommer att bli särskilt viktigt med partnerskap för att hantera de fortlöpande omvandlingarnas konsekvenser i de nya medlemsstaterna, där både arbetsgivarorganisationernas och fackförbundens förmåga att bedriva konstruktiva samtal måste förstärkas. Detta är av avgörande betydelse om de skall kunna enas om vad som behöver göras för att lindra och hantera omstruktureringens eventuella negativa följder.

Starka sociala partnerorganisationer kan bidra till arbetets kvalitet och företagens bibehållna konkurrenskraft genom att se till att de anställda är motiverade, lojala, kreativa och produktiva. I EU-fördragen uppmuntras en dialog mellan arbetsmarknadens parter på sektorsövergripande och sektoriell nivå, och kommissionen har uppmanat dem att bättre utnyttja sina möjligheter att förhandla på EU-nivå²². De olika övergripande arbetsmarknadsparterna har tagit med omstrukturering och förändringshantering i sina respektive arbetsprogram och dagordningar, och tar också upp frågor som livslångt lärande och arbetets kvalitet. Kommissionen har uppmanat dem att diskutera omstruktureringsinitiativen mer ingående. Europeiska övervakningscentret för förändringar, inrättat i oktober 2001, kommer att ge arbetsmarknadens parter ett underlag för att bättre förstå, föregripa och hantera förändringar, och centret utvidgar nu sin omvärldsbevakning till de nya medlemsstaterna.

I EU:s lagstiftning anges minimikrav som alla medlemsstater och företag måste följa när de planerar storskaliga nedläggningar eller andra beslut som påverkar arbetstagarna. I de senaste bestämmelserna främjas tydligt arbetstagarnas medverkan på ett tidigt stadium, bl.a. i strategiska frågor och sysselsättningens förutsebara förändring inom företag. Dessutom tar allt fler enskilda företag sitt sociala ansvar när det gäller förändringshantering. EU uppmuntrar sådana initiativ. I EU:s lagstiftning anges vidare minimikrav för arbetsmiljön. Arbetsmarknadens parter medverkar när dessa krav utformas. Grundläggande arbetsnormer såsom icke-diskriminering och jämställdhet garanteras i EU:s lagstiftning. Föreningsfrihet och rätt till kollektiva förhandlingar skyddas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

För att företag och arbetstagare skall få en positiv inställning till förändringar måste det sociala skydds nätet fungera på lång sikt, vilket i många fall kommer att kräva reformer och modernisering. EU stöder denna reformprocess genom den öppna samordningsmetoden, som går ut på att sprida bra lösningar och skapa konvergens mot EU:s viktigaste mål: medlemsstaterna enas om gemensamma mål för sina socialförsäkringssystem med avseende på social tillräcklighet och ekonomisk långsiktighet och utbyter bra lösningar och granskar varandras lösningar. Efter det att den öppna samordningsmetoden tillämpats med goda resultat på pensioner, lade kommissionen nyligen fram ett förslag till en ny samordningsprocess på hälso- och sjukvårdsområdet. Inom Lissabonstrategin uppmuntras också institutioner och regler som är gynnsamma för investeringar i forskning och innovation så att Europa förblir en attraktiv plats att lokalisera företag till. Kommissionen anser att EU bör satsa mer på kluster av verksamheter (FoU och produktion). Dessutom är effektiva offentliga tjänster och tjänster av allmänt intresse viktiga både för konkurrenskraften och den sociala integrationen. EU

²² KOM(2002) 341 slutlig, 26.6.2002.

stöder även den lokala utvecklingen, och WCSDG framhäver att lokala initiativ kan bidra till sysselsättningen och miljön²³.

Med hjälp av hållbarhetsbedömningar i samband med förhandlingarna om avregleringar av handeln torde det bli lättare att bedöma avregleringarnas inverkan på EU internt, särskilt på EU:s svagaste regioner och branscher, och kartlägga kopplingarna mellan olika politiska insatser²⁴. Om man tar mer hänsyn till hållbarhetsbedömningarna när EU:s politik utformas borde det bli möjligt att på ett bättre sätt ta itu med avregleringens interna och externa sociala, miljömässiga och ekonomiska utmaningar. Genom en styrkommitté med arbetsmarknadens parter och det civila samhället representerade kommer den sociala dimensionen i hållbarhetsbedömningarna att tas till vara.

5. UTNYTTJA GLOBALISERINGEN – EU:S INSATSER FÖR ATT FRÄMJA GLOBALISERINGENS SOCIALA DIMENSION

WCSDG:s rapport berör en rad områden inom EU:s utrikespolitik.

5.1. Den sociala dimensionen i EU:s bilaterala och regionala relationer

EU:s relationer med andra länder omfattar en rad frågor som tas upp i WCSDG:s rapport, t.ex. styrelseformer, rättssamhälle, mänskliga rättigheter och demokratisering samt social utveckling som det nödvändiga komplementet till den ekonomiska utvecklingen för att garantera en hållbar utveckling.

5.1.1. Bilaterala och regionala avtal

EU har förhandlat fram avtal med nästan alla länder och många regionala sammanslutningar i världen. Avtalens viktigaste syften är att främja stabilitet och hållbar ekonomisk och social utveckling i hela världen. Därför har EU genom bilaterala och regionala avtal inrättat institutionella former för politisk och teknisk dialog och inrättat strukturer för bl.a. ekonomiskt, institutionellt och socialt samarbete. De flesta avtal innehåller också en avdelning om sociala frågor, som i några fall ännu inte har utnyttjats till fullo.

Respekt för demokratiska principer, mänskliga rättigheter och rättssamhälle har ingått som väsentliga delar i alla avtal med tredje land och regionala sammanslutningar sedan 1992. Civilsamhället och arbetsmarknadens parter ingår också i processen. Dialog och samråd med det lokala civilsamhället och mellan partnerländerna och det lokala civilsamhället främjas.

Alla bilaterala förhandlingar är tillfällen för kommissionen att stärka den hållbara utvecklingen inom avtalen och omsätta sina politiska åtaganden i konkret handling. Därför är det viktigt att befintliga bestämmelser om grundläggande arbetsnormer, såsom artikel 50 i Cotonouavtalet och i andra avtal, genomförs effektivt.

Kommissionen har också åtagit sig att hållbarhetsbedöma alla bilaterala förhandlingar. Här bedöms bl.a. följderna för den sociala utvecklingen i EU och partnerländerna med hjälp av en

²³ WCSDG:s rapport, punkterna 290-312.

²⁴ Sedan 1999 tillämpas hållbarhetsbedömningar i alla viktigare handelsförhandlingar och ingår nu som ett led i en mer övergripande policy för konsekvensbedömningar, KOM(2002) 276 slutlig.

rad indikatorer i samråd med ett brett spektrum av berörda parter, t.ex. privata sammanslutningar, fackföreningar och civilsamhället i största allmänhet.

Förhandlingarna mellan EU och AVS-länderna om ekonomiska partnerskapsavtal²⁵ inleddes i september 2002. Sociala frågor, såsom fattigdom, sysselsättning och migration mellan Sydländer, är viktiga element i utvecklingsdelen av förhandlingarna. EU fortsätter att ta med särskilda bestämmelser om grundläggande arbetsnormer i bilaterala avtal med Cotonouavtalet som föredöme. Associeringsavtalet med Chile från 2002, för att ta ett exempel, innehåller ett omfattande avsnitt om samarbete i sociala frågor²⁶. Nu senast har det genom planerna på ett avtal mellan EU och Kanada och handel och investering (mars 2004) inrättats en dialog om hållbar utveckling, och även dess sociala implikationer. Under pågående och framtida bilaterala eller regionala förhandlingar kommer kommissionen att fortsätta sina ansträngningar att sätta den hållbara utvecklingen i centrum för avtalen.

Kommissionen bedriver också sedan länge ett samarbete inom sysselsättning och sociala frågor med Japan och USA, och planerar att utvidga detta till Kanada, Kina och eventuellt andra framväxande ekonomier.

Bilaterala relationer kan också handla om positiva incitament för produkter som överensstämmer med sociala eller miljörelaterade standarder. De är också ett tillfälle att skapa en mer enhetlig politik, särskild vad gäller samspelet mellan handelsförhandlingar, genomförande, hållbarhetsbedömningar och tekniskt bistånd, genom att biståndet kan riktas till de områden där omställningskostnaderna är högst. En annan möjlighet är att införa gemensamma processer för att skapa partnerskap för hållbar utveckling. EU kommer att överväga nya gemensamma mekanismer inom de bilaterala avtalen för att diskutera och övervaka aspekter av globaliseringens sociala dimension dit internationella organisationer (t.ex. ILO) bjuds in. Man kan tänka sig att inrätta gemensamma bilaterala ”observatorier” för att bevaka utvecklingen och tillhandahålla ett forum för åsiktsutbyten mellan regeringar, Europaparlamentet, arbetsmarknadens parter och civilsamhället i stort, samtidigt som internationella organisationer och organ medverkar fullt ut.

5.1.2. Politisk dialog på regional nivå

EU verkar också för starka relationer på regional nivå och har konsekvent stött regionala integrationsstrategier i andra delar av världen. Regional integration är ett viktigt steg mot bättre integration i världsekonomin och torde göra det lättare för dessa länder att dra största möjliga nytta av globaliseringen. I sina relationer med Balkanländerna, för att ta ett exempel, har EU satsat på regionalt samarbete och integration för att skapa större social, ekonomisk och politisk stabilitet som ett första steg på vägen mot ytterligare integration med EU.

Vidare har EU utvecklat en rad politiska dialoger på regional nivå, t.ex. mötet mellan Asien och Europa (ASEM) eller toppmötena mellan EU och Latinamerika och Västindien på statschefsnivå, medan de politiska relationerna med 78 AVS-länder sker i enlighet med Cotonouavtalet som innehåller en rad instrument och institutioner för att främja den politiska dialogen. Det finns även en regelbunden politisk dialog med de afrikanska organisationerna

²⁵ De ekonomiska partnerskapsavtalen är en ambitiös satsning på utveckling genom handel och integration. De kommer att träda i kraft från och med 2008.

²⁶ Parterna åtar sig att prioritera skapande av arbetstillfällen och respekt för grundläggande sociala rättigheter och att samarbeta inom en rad områden med anknytning till fattigdomsbekämpning, kamp mot social utslagning, moderniserade förhållanden mellan arbetsmarknadens parter o.d.

ECOWAS, SADC och Afrikanska unionen. Denna form av högnivådialog erbjuder ett tillfälle att diskutera globaliseringens utmaningar och försöka utforma gemensamma svar. Inom ASEM strävar europeiska och asiatiska beslutsfattare efter att ta itu med globala frågor av gemensamt intresse, t.ex. globaliseringens följder, hantering av migrationsflödena, minskande av handels- och investeringshinder, reform av finans- och socialpolitiken samt miljöfrågor.

Den senaste tidens utveckling i Latinamerika är ett bra exempel på den ökade tonvikten på sociala frågor och globaliseringens sociala dimension. Den sociala sammanhållningen kommer att bli huvudfrågan på toppmötet mellan EU, Latinamerika och Västindien i Guadalajara i maj 2004. Kommissionen har föreslagit att stats- och regeringscheferna i bägge regionerna vidtar konkreta åtgärder för att a) uppmuntra latinamerikanska länder att föra en sund och effektiv politik för ökad social sammanhållning genom minskad fattigdom, ojämlikhet och utslagning när det gäller demokratiska styrelseformer, socialpolitik, offentliga finanser och skattepolitik, b) uppmuntra världssamfundet, särskilt de internationella finansinstitutionerna, att stödja dessa åtgärder och se till att reformprogrammen granskas noggrant med avseende på konsekvenserna för social sammanhållning och social stabilitet och c) öka samarbetet mellan EU och Latinamerika när det gäller social sammanhållning. Detta tillvägagångssätt överensstämmer med WCSDG:s synpunkter och rekommendationer om regional integration som ett steg på vägen mot en rättvisare globalisering²⁷.

5.1.3. Grannskapspolitik

Målet för den europeiska grannskapspolitiken är att förbättra relationerna med EU:s grannländer i ost och syd efter utvidgningen. I förlängningen syftar detta initiativ till att skapa ett område med stabilitet och välstånd på grundval av gemensamma värderingar och intressen. Partnerländerna skall få stöd till politiska och ekonomiska reformer, samtidigt som dialogen och samarbetet med dem på det sociala området byggs ut.

Samarbetet i sociala frågor kommer att omfatta bl.a. regional utveckling, sysselsättning, socialpolitik och strukturreformer. När det gäller regional utveckling kommer EU att uppmuntra partnerregeringarna att inrikta sina program på decentralisering, minskade regionala skillnader, sysselsättningskapande, grundläggande arbetsnormer och dialog mellan arbetsmarknadens parter. Politiska insatser för minskning av fattigdom och förbättring av nationella sociala skyddsnät kommer också att stödjas. EU kommer också att uppmuntra partnerregeringarna att verka för en effektivare socialhjälp, strategier för ökad ekonomisk tillväxt och utveckling av små och medelstora företag, åtgärder mot barnfattigdom samt fri tillgång för flickor och pojkar till grundskola och gymnasium, särskilt på landsbygden.

5.1.4. Stöd till mänskliga rättigheter och demokratisering i tredje land

Globaliseringen kan vara en kraft även för frihet och rättvisa och inte bara för välstånd. Kommissionens visar i sitt meddelande om Europeiska unionens roll i arbetet för att främja mänskliga rättigheter och demokratisering i tredje land²⁸ hur EU bidrar till att göra globaliseringen mer rättvis för alla berörda. Satsningen på att integrera frågor som rör mänskliga rättigheter och demokrati i all EU-politik kompletteras av ekonomiskt stöd till det civila samhället och internationella organisationer i tredje land genom Europeiska initiativet för demokrati och mänskliga rättigheter. Det finns en stark koppling mellan goda

²⁷ WCSDG:s rapport, punkterna 327-331 och bilaga 1, ”National Governance”, nr 8.

²⁸ KOM(2001) 252 slutlig, 8.5.2001.

styrelseformer, korruptionsbekämpning, rättssamhälle, skydd av mänskliga fri- och rättigheter och rättvisa²⁹. Ett tillräckligt och vederbörligt tillämpat rättssystem skyddar arbetstagarnas och medborgarnas rättigheter och är också avgörande för den sociala tryggheten för medborgare i allmänhet och arbetstagare i synnerhet. Det gör det möjligt att främja det meningsfulla arbetet och bekämpa olagligt arbete och utnyttjande av de grupper, såsom kvinnor och barn, som är särskilt utsatta för människosmuggling, låga löner, arbetslöshet och olika former av trakasserier.

5.1.5. Migration

Migration är en viktig och känslig fråga i globaliseringsdiskussionerna. Alla aspekter av frågan måste diskuteras: inte bara migration mellan Syd och Nord utan också migration inom Syd. Väsentliga aspekter är grundläggande rättigheter, skydd och integration av migranter och dess ekonomiska och sociala följder av alla slag, såsom migranter som skickar hem pengar och kompetensflykt. Den bilaterala och multilaterala dialogen på området måste utvecklas och dess säkerhetsimplikationer beaktas. EU håller på att utveckla en hållning till migration. På senare år har migrationsfrågor tagits med i de samarbets- och associationsavtal som ingås med tredje länder. WCSDG rekommenderar att ett multilateralt forum inrättas för människors rörelser över gränserna och föreslår olika åtgärder, bl.a. på regional nivå³⁰.

5.2. Utveckling och yttre samarbete

5.2.1. Millenniemålen

EU har åtagit sig att inrikta sitt internationella utvecklingsstöd på att hjälpa utvecklingsländerna att nå millenniemålen. Millenniemålen utgör, tillsammans med det slutdokument som världstoppmötet för hållbar utveckling i Johannesburg antog, en omfattande agenda för minskning av fattigdomen och stöd till hållbar utveckling. WCSDG framhäver millenniemålen betydelse som ett första steg mot ett socioekonomiskt ”golv” för den globala ekonomin och uppmanar till större ansträngningar för att mobilisera resurserna³¹.

Därför kommer EU att satsa på att fullfölja sina internationella åtaganden med tydlig inriktning på fattigdom, utbildning, hälsa, jämställdhet och miljö. De särskilda mål och åtgärder som man enades om i Monterrey³² och Johannesburg kommer att vara vägledande för detta arbete. En förutsättning för att nå dessa mål är att EU:s politik blir mer enhetlig. Vikt kommer att läggas vid att EU:s inrikes- och utrikespolitik bidrar till de internationella åtagandena och inte motverkar målen för EU:s utvecklingssamarbete. Konsekvenserna av EU:s politik på andra områden (t.ex. handel, jordbruk och fiske, migration, miljö, livsmedelssäkerhet, forskning, informations- och kommunikationsteknik, säkerhet, narkotikabekämpning, penningtvätt, människosmuggling eller internationell terrorism) för utvecklingsländerna kommer att utvärderas löpande.

²⁹ Meddelande om en övergripande EU-politik mot korruption, KOM (2003) 317 slutlig, 28.5.2003.

³⁰ WCSDG:s rapport, punkterna 428–446 och bilaga 1, ”Labour in the Global Economy”, nr 2 och 3.

³¹ WCSDG:s rapport, punkterna 21, 450–481, bilaga 1, ”Better International Policies”.

³² Kommissionens meddelande KOM(2004) 150 slutlig, 5.3.2004: Genomförande av Monterreyöverenskommelsen i praktiken: Europeiska unionens bidrag.

5.2.2. *Yttre samarbete*

Mycket av ansvaret för den sociala utvecklingen vilar på partnerländerna själva. De måste se till att de i sin inrikespolitik respekterar mänskliga fri- och rättigheter och rättssäkerhet och har öppna styrelseformer med tydlig ansvarsfördelning. De bör också integrera handeln i sina nationella utvecklingsstrategier och se till att fördelarna med att vara integrerade i världsekonomin fördelas jämnare. För detta krävs a) reformer av institutioner och regler, särskilt på jordbruksområdet och inom finanspolitiken, som leder till varaktigt skapande av lagliga arbetstillfällen inom den privata sektorn och effektiva arbetsmarknader, b) rättvis tillgång till sociala tjänster, särskilt inom hälso- och sjukvård och utbildning, c) utveckling och utbyggnad av transfereringsmekanismerna, t.ex. i form av socialförsäkring, d) mer medverkan av icke-statliga aktörer, respekt för grundläggande arbetsnormer och främjande av dialog mellan arbetsmarknadens parter.

Världssamfundet har ett ansvar att främja dessa mål. EU stöder spridningen av dessa politiska åtgärder, särskilt genom sina regionala och bilaterala stödmekanismer och inom nationella samarbetsprogram med partnerländer. EU:s inställning till det yttre biståndets sociala dimension – i dialog med och genom stöd till partnerländerna – ingår i demokratiserings- och stabiliseringsprocessen och betraktas som nödvändig för att skapa minsta erforderliga nivå på acceptansen och stödet för de omfattande ekonomiska och sociala omställningar som partnerländerna står inför. Biståndet bidrar till att lindra de sociala följderna av omställningen och därigenom till ett mer stabilt företagar- och handelsklimat. För att bedömningarna av globaliseringens sociala konsekvenser skall bli bättre och det externa biståndet skall bli mer målinriktat tänker EU satsa på att integrera detta sociala perspektiv i alla programplanerings- och genomförandeskedan för alla sina projekt, särskilt på de ovannämnda områdena.

Asienkrisen och följderna av de reformer som genomfördes av övergångsländerna visar betydelsen av att det finns ett socialt skyddsnät och ändamålsenliga transfereringssystem för att lindra krisens och omställningarnas sociala efterverkningar. Detta måste utformas på en varaktig institutionell grund. Erfarenheterna från Latinamerika av hanteringen av social instabilitet och politiska oroligheter visar hur viktigt det är med en fungerande dialog mellan arbetsmarknadens parter.

Särskild vikt bör läggas vid bedömningen av samspelet mellan globaliseringen och jämställdheten. Här är EU starkt för att jämställdhetsaspekten skall beaktas inom hela samarbetspolitiken.

Handelsreformer innebär ofta övergångskostnader för de delar av befolkningen som behöver stöd för att anpassa sig till de nya förhållandena. Internationella valutafonden har tillkännagett en mekanism för handelsintegration till stöd för länder med betalningssvårigheter på grund av ändrad handelspolitik, såsom undanröjande av kvoter enligt multifiberavtalet. Men världssamfundet behöver angripa frågan med anpassningskostnader mer systematiskt för att de negativa sociala följderna skall kunna undvikas. EU håller på att skapa stöd för handelsrelaterade omställningar som en del av en enhetlig utvecklingsstrategi. Detta omfattar stöd på tre områden: a) bygga upp inhemska institutioner som stöd för de nödvändiga reformerna, bl.a. ändrade offentliga finanser för att lindra följderna av de minskade offentliga intäkterna på grund av avskaffade importtullar, b) program för att föregripa omställningen, skapa en jämnare fördelning av vinsterna och underlätta överföringen av produktionsresurser från tidigare skyddade branscher till dem med de största komparativa fördelarna, c) kompletterande program för utveckling av produktionskapaciteten så att de möjligheter som det ökade marknadstillträdet innebär kan utnyttjas.

Handelsrelaterat bistånd för att hjälpa de drabbade länderna att hantera ekonomiska och sociala omställningar är en viktig del av EU:s multilaterala agenda, varom mer nedan. EU har avsevärt ökat sina program för handelsrelaterat bistånd i alla utvecklingslandsregioner de senaste fyra åren. Mer uppmärksamhet måste dock under utformningen av framtidens program för utvecklingsbistånd ägnas åt att hjälpa de mindre utvecklade länderna att utnyttja handeln i sina strategier för fattigdomsbekämpning. Vidare måste man inrikta sig på att hantera handelsliberaliseringens sociala konsekvenser, bl.a. genom inrättande av mekanismer för social trygghet och ett socioekonomiskt skyddsnet som bör tjäna som grund för handelsreformer. På så sätt skapas gynnsammare villkor för investeringar och ny sysselsättning i den formella ekonomin, och tillväxtens frukter fördelas rättvist. EU kommer att stödja samma inriktning i biståndsprogram som finansieras av bilaterala givare och andra internationella organisationer.

5.3. Handelspolitiken som stöd för den sociala utvecklingen

Avreglering av handeln anses allmänt vara en viktig faktor för global tillväxt och utveckling. En fortsatt ökning av världshandeln kan främja konkurrens och effektivitet och därigenom skapa en snabbare produktivitetstillväxt. Även om den tidigare nämnda regionala integrationen kan skapa tillväxt, är det den näst bästa lösningen jämfört med mer vittsyftande multilaterala satsningar. Enligt Världsbanken³³ kan vinsterna av att genomföra Världshandelsorganisationens Dohaagenda uppgå till någonstans mellan 270 miljarder dollar och 520 miljarder dollar fram till 2015.

Globaliseringen måste tyglas så att den gynnar de svagaste och mest utsatta grupperna om den skall vara rättvis. I kommissionens meddelande från 2001 om grundläggande arbetsnormer³⁴ skisseras en rad handelspolitiska initiativ för social utveckling på grundval av universellt tillämpliga grundläggande arbetsnormer, EU:s stöd för ILO:s arbete och dess ökade och förbättrade samarbete med andra internationella organisationer. Tillvägagångssättet fick sedan stöd av rådet (allmänna frågor) den 21 juli 2003.

Sedan meddelandet om grundläggande arbetsnormer har kommissionen verkat för det tillvägagångssättet i samband med genomförandet av en rad konkreta initiativ, både multilaterala och bilaterala, inom bl.a. Världshandelsorganisationen³⁵, om det allmänna preferenssystemet och i bilaterala och regionala relationer med utvecklingsländerna³⁶. I detta avsnitt anges bl.a. hur kommissionen har försökt förverkliga de mål den satte upp 2001 och hur det fortsatta arbetet kan se ut.

Förhandlingarna om Dohaagendan utgör ett tillfälle att bidra till de sociala målen i millenniedeklarationen och till den hållbara utvecklingen. Varaktig ekonomisk tillväxt kan stimuleras, handel och investeringar uppmuntras, hållbar utveckling och hantering av

³³ Global Economic Prospects 2004, Realizing the Development Promise of the Doha Agenda.

³⁴ Kommissionens meddelande ”Att främja grundläggande arbetsnormer och förbättra den sociala styrningen (social governance) i samband med globaliseringen”, KOM (2001) 416 slutlig, 18.7.2001.

³⁵ I rådets slutsatser uppmanades EU att främja självständiga och frivilliga diskussioner om social utveckling (bl.a. respekt för grundläggande arbetsnormer) under översynen av handelspolitiken inom Världshandelsorganisationen. Som ett led i förberedelserna av översynen av EU:s handelspolitik i juli 2004 har kommissionen börjat samla in bevis på den positiva korrelationen mellan sociala standarder i EU och EU:s ekonomiska och handelspolitiska resultat. Kommissionen anser att denna frivilliga verksamhet är ett ändamålsenligt sätt att demonstrera den positiva korrelationen mellan social utveckling, marknadsöppning och multilaterala handelsregler.

³⁶ Dessa ansträngningar beskrivs i avsnitt 5.1.1.

globaliseringens utmaningar främjas, varigenom utvecklingsländernas integration i världshandelssystemet underlättas så att de kan bekämpa fattigdom och höja levnads- och arbetsstandarder på ett rättvist sätt³⁷. WCSDG erkänner att Dohaagendan har en central betydelse och uppmuntrar satsningar på att göra den multilaterala handelsliberaliseringen ömsesidigt gynnsam för alla länder och socialt rättvis inom dem. WCSDG betonar också att handelsliberaliseringen bör ses som ett sätt att nå samhällsliga mål såsom hög och varaktig tillväxt, full sysselsättning, meningsfulla arbeten och bekämpning av fattigdom. EU har försökt att införliva dessa mål i sina egna förhandlingspositioner genom att beakta den sociala utvecklingen på alla viktiga förhandlingsområden, i många fall som en form av särskild och differentierad behandling. I sitt meddelande från september 2002 om handel och utveckling utpekade kommissionen tre centrala element – som sedan fick stöd av rådet – för sant utvecklingsbefrämjande resultat inom ramen för Dohaagendan: marknadstillträde, multilaterala regler och handelsrelaterad bistånd och kapacitetsuppbyggnad³⁸.

När det gäller marknadstillträde förordar EU att alla Världshandelsorganisationens medlemmar skall bidra till liberaliseringen efter förmåga och grad av ekonomisk utveckling, samtidigt som tonvikten läggs vid marknadsöppning och minskning av handelsstörningar för sektorer och varor av särskild betydelse för utvecklingsländerna. På så sätt kan handelsliberaliseringen bidra till fattigdomsbekämpning och ekonomisk tillväxt i utvecklingsländerna och skapa förutsättningarna för en rättvis social utveckling. Eftersom några av de högsta handelsbarriärerna finns mellan utvecklingsländerna själva kommer det att vara lika viktigt att skapa nya marknader genom Syd-Syd-handel, något som också kan lindra några av de svagare utvecklingsländernas farhågor om vad en urholkning av preferenssystemet kan leda till. Dessutom är det fortfarande ett viktigt mål att de industrialiserade medlemmarna i Världshandelsorganisationen, däribland EU, vidtar meningsfulla åtgärder, bland vilka kan nämnas EU:s beviljande av tullfritt och kvotfritt tillträde för de minst utvecklade ländernas export.

Handelspolitikens sociala konsekvenser är särskilt uppenbara inom vissa industribranscher. Inom stålindustrin påverkade USA:s nyligen införda handelsåtgärder inte bara arbetstagarna i EU utan även dem i utvecklingsländerna. Inom tekoindustrin innebär ändrade handelsregler att vissa svagare utvecklingsländer löper risk att förlora de marknadsandelar som de förut tillförsäkrades genom kvotsystemet³⁹. De negativa följderna av vissa handelspolitiska ändringar kräver ett integrerat tillvägagångssätt där ändamålsenliga interna socialpolitiska åtgärder kombineras med stöd från givarländerna och utökade möjligheter för de drabbade ländernas export.

Kommissionen är medveten om att jordbruket är en fråga av särskilt intresse för utvecklingsländerna. EU har börjat reformera sin jordbrukspolitik i riktning mot mindre handelsstörande stödformer, bl.a. genom kraftigt minskade exportbidrag och främjande av hållbar utveckling. Det är uppenbart att jordbruket är en hjärtefråga för utvecklingsländerna under förhandlingarna om Dohaagendan. Liberaliseringen kommer dock precis som inom

³⁷ Kommissionens meddelande om att blåsa nytt liv i förhandlingarna inom ramen för utvecklingsagendan från Doha – EU:s perspektiv, KOM(2003) 734 slutlig, 26.11.2003.

³⁸ Denna senare fråga behandlas i avsnitt 5.2.2.

³⁹ Europeiska kommissionen har själv börjat följa upp sitt eget meddelande om framtiden för textil- och konfektionssektorn i den utvidgade Europeiska unionen, KOM(2003) 649 slutlig, 29.10.2003, genom att inrätta en högnivågrupp för att rekommendera initiativ till underlättande av sektorns omställning. Konkreta åtgärder planeras också för att följa upp hållbarhetsbedömningen för textilier och konfektion i ett officiellt ställningstagande från kommissionen.

textilsektorn att få blandade följder. Åtminstone på kort sikt kommer de utvecklingsländer som är nettoimportörer av livsmedel att drabbas av högre priser som kan äventyra livsmedelsförsörjningen⁴⁰. Samtidigt kommer de länder som för närvarande gynnas mest av preferenser, i synnerhet de fattigaste, att se sitt preferentiella marknadstillträde urholkas med de följder det kan få för deras exportinkomster. Det krävs globala, samordnade ansträngningar för att maximera vinsterna från marknadsöppningen och minimera de negativa sociala kostnaderna för omställningen.

Ett allvarligt problem för utvecklingsländerna är att de är starkt beroende av några få jordbruksprodukter. Detta måste lösas på andra sätt än bara genom marknadstillträde. I två meddelanden från februari 2004 skisserar kommissionen integrerade tillvägagångssätt för att uppnå en hållbar utveckling, bl.a. genom handelspolitiken, för länder som är beroende av vissa varor, särskilt bomull⁴¹. Detta inbegriper en rad handelspolitiska och andra åtgärder, bl.a. stöd till mer hållbara metoder i hela varukedjan.

Samtidigt har förhandlingar om tjänstesektorn också mycket att erbjuda i termer av möjligheter till handel mellan Sydländer och liberalisering av de tjänstesektorer som tillhandahåller den avgörande infrastrukturen för ekonomisk utveckling, tillväxt, och miljöskydd. Med tanke på den sektorns särdrag och dess tilltagande betydelse för nya arbetstillfällen krävs särskilda ansträngningar för att möta utmaningarna, och reformer av regelsystemet kommer att krävas. EU kommer att bidra till detta. När det gäller regelutformningen inom Dohaagendan är det av stor vikt för både utvecklade länder och utvecklingsländer att skapa optimala förhållanden för gränsöverskridande handel (underlättande av handel), att skapa ett klimat som gynnar produktiva utländska direktinvesteringar, uppmuntrar till rättvis konkurrens och offentlig upphandling av varor och tjänster av god kvalitet till skäliga priser. Även om Världshandelsorganisationens medlemmar är oeniga om huruvida det är lämpligt med multilaterala regler på alla dessa områden, är kommissionen övertygad om att det skulle leda till ett mer stabilt och öppet ekonomiskt system som i sin tur skulle uppmuntra en långsiktigare ekonomisk tillväxt framför allt i utvecklingsländerna.

Främjande av social utveckling genom marknadstillträde för utvecklingsländerna

Kommissionen arbetar för att främja grundläggande arbetsnormer och stöder det mer övergripande målet om meningsfullt arbete, och använder handelspolitiken för detta där så är lämpligt. Kommissionen instämmer i WCSDG:s bedömning att det är viktigt att trygga marknadstillträdet för utvecklingsländerna, och den arbetar på olika sätt för att ge utvecklingsländerna en högre grad av tillträde till EU:s marknad. De minst utvecklade länderna och EU:s partnerländer från Afrika, Västindien och Stillahavsområdet gynnas av en ovanligt hög grad av tillträde till EU:s marknad⁴². Förutom dessa särskilda system finns det allmänna preferenssystemet (GSP) som ger ett omfattande förmånligt tillträde för alla utvecklingsländer. Det systemet innehåller ett avsnitt om sociala incitament, som innebär att om ett land

⁴⁰ Jfr hållbarhetsbedömningen av WTO-förhandlingarna inom livsmedelsgrödesektorn, SEI, 2002, på uppdrag av Europeiska kommissionen.

⁴¹ ”Jordbrukets varukedjor, beroende och fattigdom – Förslag till en handlingsplan för EU” och ”Förslag till ett partnerskap mellan EU och Afrika till stöd för utvecklingen av bomullssektorn”.

⁴² AVS-länderna enligt Cotonouavtalet där de allra flesta produkterna är tullfria och där frihandelsområden kommer att förhandlas fram med AVS-länderna inom kort. De minst utvecklade länderna enligt initiativet Allt utom vapen (ett särskilt system inom det allmänna preferenssystemet) där de minst utvecklade länderna beviljas total tullfrihet från och med 2008.

följer de grundläggande arbetsnormerna beviljas det ytterligare handelsförmåner. Genom omarbetningen av det allmänna systemet 2002 blev det attraktivare för utvecklingsländerna, eftersom de ytterligare handelsförmånerna utvidgades. En ytterligare omarbetning av systemet som skall träda i kraft 2006 kommer att inriktas på att maximera förmånerna för förmånstagarna och främja en fullständig tillämpning av grundläggande arbetsnormer i de förmånstagande länderna.

5.4. Privata initiativ för social utveckling

Det allmänna har ett stort ansvar för att sörja för en rättvis social utveckling. Den privata sektorn kan dock också vara en kraftfull kompletterande aktör för förändringar. Företag, både nationella och transnationella, näringslivet i stort, fackliga organisationer och civilsamhället i största allmänhet kan bidra till utvecklingen mot sociala mål och främjandet av goda sociala styrelseformer i EU och på andra håll. Företagen är i allt högre grad medvetna om att ett ansvarsfullt agerande kan öka deras konkurrenskraft. En annan viktig aspekt är att globaliseringen och medierevolutionen har bidragit till att göra den allmänna opinionen till en maktbärande som möjliggör påtryckningar för bättre sociala styrelseformer i den globala ekonomin. Socialt ansvar inom handel, företagande och investeringar och främjande av ansvarsfördelningen i hela försörjningskedjan för varor och tjänster står nu högre på den offentliga dagordningen⁴³.

Företagens sociala ansvar är något som kan bidra till att handel och investeringar verkar för en hållbar utveckling. År 2002 antog EU en strategi för att främja företagens sociala ansvar som överensstämmer med WCSDG:s förslag och rekommendationer⁴⁴. Kommissionen tog sedan en rad initiativ för att främja företagens sociala ansvar, bl.a. genom att sprida information om fördelarna för företagen med detta begrepp, genom att undersöka om det var genomförbart och önskvärt att utforma kriterier eller riktlinjer för frivilliga rättvisa och etiska handelssystem på EU-nivå, genom att stimulera EU:s arbetsmarknadsparter att utarbeta globala etiska regler och genom att stärka samverkan med handelspolitiken.

Kommissionen har också inrättat ett europeiskt flerpartsforum för företagens sociala ansvar (*European Multi-stakeholder CSR Forum*) vars syfte är att utveckla en ny slags dialog och nya kopplingar mellan olika politikområden och intressen och undersöka hur EU:s tillvägagångssätt och riktlinjer kan utformas. I forumet deltar de viktigaste parterna i EU: arbetsgivar- och näringslivsorganisationer, fackliga organisationer och det civila samhället. Forumet har tagit upp en rad frågor: bättre kunskap, de små och medelstora företagens särskilda behov och främjande av faktisk insyn. Det har diskuterat utvecklingsfrågor såsom kampen mot hiv och aids i Afrika, grundläggande arbetsnormer i textilindustrin och finansiell öppenhet i utvinningsindustrin. Forumet kommer att avsluta sin verksamhet med en rapport under sommaren 2004.

Kommissionen noterar med intresse att WCSDG rekommenderar att ILO bör sammankalla ett globalt flerpartsforum för företagens sociala ansvar⁴⁵. WCSDG erkänner att det råder skepsis på en del håll om system för företagens sociala ansvar verkligen har någon inverkan. Kommissionen håller med WCSDG om att frivilliga initiativ bara kan komplettera

⁴³ WCSDG:s rapport, punkterna 546–559 och bilagan.

⁴⁴ KOM (2001) 416 slutlig, rådets slutsatser av den 21 juli 2003, resolution av Europaparlamentet i juli 2002 samt kommissionens meddelande KOM(2002) 347 slutlig, 2.7.2002: "Företagens sociala ansvar – näringslivets bidrag till en långsiktigt stabil utveckling".

⁴⁵ WCSDG:s rapport, punkterna 554-557 och 613-616.

lagstiftningen och socialpolitiken, och att högre krav borde främjas genom dem. Kommissionen instämmer i att de frivilliga initiativens bidrag kan utökas på flera sätt. Konsumenterna och civilsamhället måste ha garantier om att de är mer än bara PR-jippon och verkligen har tydliga positiva effekter. För att vara trovärdiga måste system för företagens sociala ansvar utformas öppet, i samråd med arbetsmarknadens parter och andra berörda parter, och de måste genomföras på ett verifierbart sätt. Därför behövs ökade satsningar på rapportering. För att hänsyn skall kunna tas till förhållandena i tredje land måste de lokala arbetsmarknadsparterna också vara delaktiga i processen. Kommissionen anser att man bör fundera mer på hur dessa mål kan omsättas i praktiken och hur bra lösningar kan kartläggas.

Som en del av politiken för företagens sociala ansvar kan privata etiska regler och brett upplagda sektoriella partnerskap i arbetsmarknadsfrågor, inbegripet företagens sociala ansvar, mänskliga rättigheter i allmänhet och miljön, fylla en väsentlig funktion. När det gäller arbetsmarknadsfrågor bör hänsyn tas till internationellt överenskomna normer⁴⁶, och sådana initiativ bör betraktas som komplement till lagstiftning och kollektivavtal⁴⁷. Dialogen mellan arbetsmarknadens parter på EU-nivå och global nivå kan också skapa mer enhetliga villkor för etiska regler och partnerskap. Kommittéer inom den europeiska sociala dialogen har redan enats om branschvisa etiska regler med giltighet i EU och i de globala leveranskedjorna⁴⁸. Flera europeiska företag har undertecknat etiska regler inom sina europeiska företagsråd.

Dessutom stödjer kommissionen aktivt tillämpningen av OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Dessa utgör grundregler för företagens ansvarsfulla beteende, men det krävs mer arbete för att se till att de tillämpas enhetligt och konsekvent. En av svårigheterna med att få fler företag att anamma riktlinjerna är fripassagerarproblemet – passiva företag tjänar på andras ansträngningar utan att göra någonting själva. Ett sätt som kommissionen försöker öka spridningen på är att hänvisa till riktlinjerna i sina bilaterala avtal (t.ex. associeringsavtalet mellan EU och Chile eller det avtal som nu håller på att förhandlas fram med Mercosur). Man bör också överväga att verka för en ökad tillämpning av riktlinjerna genom samordnade privata åtgärder och offentliga initiativ, t.ex. genom att efterlevnaden av OECD:s riktlinjer ställs som villkor för stödåtgärder som exportkrediter.

5.5. Globala styrelseformer

De internationella institutionernas medverkan i en socialt hållbar globalisering är en förutsättning för framsteg. Det multilaterala systemet måste bli effektivare så att det kan hantera befintliga och framväxande utmaningar för de globala styrelseformerna och rättssamhället⁴⁹. Kommissionen stödjer en enhetlig och heltäckande hållning till globaliseringens sociala dimension inom Världshandelsorganisationen, de internationella

⁴⁶ EU:s inställning till företagens sociala ansvar återspeglar och ingår i ett större sammanhang av olika internationellt överenskomna normer, såsom ILO:s trepartsförklaring om multinationella företag och socialpolitik (1977/2000) och OECD:s riktlinjer för multinationella företag (2000).

⁴⁷ Arbetsmarknadens parter på global nivå i en av de mest globaliserade branscherna, sjöfarten, har t.o.m. ingått ett internationellt kollektivavtal. Kommissionen, medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter på EU-nivå medverkar i det pågående arbetet inom ILO med konsolideringen av ILO:s sjöfartsstandarder.

⁴⁸ http://europa.eu.int/comm/employment_social/publications/2003/ke4702397_en.html

⁴⁹ Denna hållning avspeglas i kommissionens meddelande ”Europeiska unionen och Förenta nationerna: Vårt engagemang för multilateralism” (KOM(2003) 526, 10.9.2003) och i rådets slutsatser i denna fråga, samt i den europeiska säkerhetsstrategin som Europeiska rådet antog i december 2003.

finansinstitutionerna och i FN:s organ, och vill dessutom se en förstärkning av de viktigaste organen, såsom ILO⁵⁰.

När det gäller FN måste man säkerställa den politiska enhetligheten mellan ECOSOC, kommissionen för social utveckling och FN:s generalförsamlings tredje utskott. Kommissionen anser att man allvarligt bör överväga redan framlagda förslag såsom det om inrättandet av ett ekonomiskt och socialt säkerhetsråd. Resultaten från den högnivågrupp för reform av FN som FN:s generalsekreterare har inrättat bör beaktas i sammanhanget. Kommissionen anser att de första stegen mot ökad samordning och enhetlighet bör inriktas på ökad effektivitet i de befintliga organen. ECOSOC:s nuvarande mandat bör därför ses över. EU är redo att spela en ytterst aktiv roll för att leda processen för utveckling av den internationella dagordningen. EU är medvetet om behovet att intensifiera sitt arbete med att höja sin profil när det gäller en enhetlig hållning till fred, säkerhet och utveckling. Kommissionen är besluten att öka sin medverkan.

EU bör också satsa mer på att tala konsekvent med en stämma i alla FN:s forum och andra internationella organisationer för sociala och ekonomiska frågor så att politiken blir enhetlig. Kommissionen kommer att fortsätta att aktivt stödja EU:s samordning genom bättre informationsutbyte och förslag till EU:s ståndpunkter och initiativ. EU är också berett att uppmuntra partnerländerna att förbättra sin uppföljning av multilaterala åtaganden och mål genom genomförande, både inom ramen för den bilaterala dialogen och genom bistånd till de länder som behöver det.

De internationella finansinstitutionerna, Världshandelsorganisationen och FN-systemet måste inom sina biståndgivande, marknadsöppnande och normgivande roller arbeta enhetligt och samordnat mot det strategiska målet hållbar utveckling. Det finns ett behov att gå från uttalanden och formell enighet till verklig och samordnad handling med utgångspunkt i komplementaritet och kartläggning av positiva synergieffekter. Det avgörande härvidlag är deras medlemsstaters vilja – både utvecklingsländernas och de utvecklade ländernas. Dessutom måste systemet för global ekonomisk styrning vara effektivt, öppet och representativt.

Ett förbättrat förhandlingsförfarande inom Världshandelsorganisationen skulle bidra till att göra det multilaterala handelssystemet rättvisare och mer socialt balanserat. WCSDG säger med rätta i sin rapport att mer delaktighet från utvecklingsländernas sida i Världshandelsorganisationens förhandlingar skulle underlätta deras satsningar på att knyta handelsliberaliseringen till den sociala utvecklingen på hemmaplan⁵¹. Kommissionen har lagt fram konkreta förslag om förberedelserna inför och organisationen av ministerkonferenserna och om arbetsmetoder och beslutsprocesser, för att öka utvecklingsländernas delaktighet i Världshandelsorganisationens system, särskilt de minst utvecklade ländernas. Att bringa den multilaterala handelsagendan mer i samklang med den sociala utvecklingen är dock inte något som kan göras isolerat inom Världshandelsorganisationen. EU bör inrikta sig på att förbättra samordningen om frågor som rör social styrning mot bakgrund av globaliseringen och skapa enhetlighet på detta område i alla relevanta internationella organisationer, t.ex. Världshandelsorganisationen och ILO⁵². Dessutom bör EU främja en mer effektiv dialog

⁵⁰ I överensstämmelse med meddelandet från 2001 om företagens sociala ansvar.

⁵¹ Dohaagendan är i sig ett viktigt steg i denna riktning, i det att utvecklingsfrågor sätts i centrum för handelsförhandlingarna.

⁵² Rådets (allmänna frågor) slutsatser av den 21 juli 2003.

mellan Världshandelsorganisationen och ILO med sikte på att ge ILO observatörsstatus inom Världshandelsorganisationen.

WCSDG föreslår en rad innovativa metoder för att uppnå en mer enhetlig internationell politik, både genom att bekräfta gemensamma mål som meningsfullt arbete och genom en rad nya samarbetsformer. Förslagen om initiativ för politisk enhetlighet, dialog om den politiska utvecklingen och om det ”globaliseringspolitiska forumet” förefaller alla lovande när det gäller att knyta den multilaterala dagordningen närmare allmänhetens önskemål. Mandaten måste dock vara tydliga och målinriktade om de skall vara verkningsfulla. De ekonomiska, handelsansvariga, finansiella och sociala organisationernas medverkan i sådana initiativ för politisk enhetlighet, särskilt i fråga om global tillväxt, investeringar och skapande av nya arbetstillfällen, skulle bidra till en positiv utveckling av den innevarande handelsrundan med avseende på global rättvisa.

De internationella finansinstitutionerna har stor betydelse för att stödja sunda styrelseformer i utvecklingsländerna. Politisk enhetlighet inom och mellan dessa organisationer och det mer allmänna multilaterala systemet är av avgörande betydelse för att skapa globalt gynnsamma förutsättningar för hållbar utveckling. Man bör prioritera stöd till politik för en verkningsfull samverkan med världsekonomin samtidigt som den hållbara utvecklingen inte får försummas.

Euron har raskt etablerat sig som den andra internationella valutan, men EU påverkar ännu inte de internationella finansinstitutionernas politik så mycket som det kunde göra, vilket försvagar den politiska enhetligheten. EU:s stämma är splittrad och därför minskar dess förmåga att påverka de viktigaste politiska besluten och vägvalen. Detta är ett problem, eftersom finansinstitutionerna har en avgörande roll för utvecklingen och för hanteringen av finansiella kriser. Dessutom innebär det problem för EU:s egen politiska enhetlighet i fråga om handelspolitik, finanspolitik och normgivning i de globala ekonomiska systemen. EU:s förmåga att främja en utvecklingsmodell där den sociala dimensionen ingår fullt ut skulle ökas väsentligt om det kunde visa upp en enad front i de multilaterala ekonomiska institutionerna. Detta innebär att EU bör tala med en stämma, eftersträva gemensamma ståndpunkter genom omröstning med kvalificerad majoritet och rösta i grupp.

De internationella handels- och finansinstitutionerna står mer än någonsin i centrum för det civila samhällets uppmärksamhet. Enligt vad WCSDG föreslår bör de bli mer öppna, och arbetsgivarorganisationerna, de fackliga organisationerna och civilsamhället i stort bör vara med delaktiga. Ett intressant exempel här är OECD, där arbetsgivare och arbetstagare har formell representation och rådfrågas regelbundet⁵³. Kommissionen lägger också stor vikt vid att främja en aktiv dialog med arbetsgivarorganisationerna, de fackliga organisationerna och civilsamhället i stort. Kommissionen kommer att fortsätta att förbättra dialogen med de berörda parterna om de olika processer och frågor som har samband med globaliseringens sociala dimension.

Som WCSDG säger i sin rapport⁵⁴ bör forskning och informationsinsamling om den sociala dimensionen byggas ut. Kommissionen planerar att inom det sjätte ramprogrammet för forskning bygga upp ett nätverk för forskning om globala styrelseformer, regler och EU:s roll. Analys av den sociala dimensionen kommer att ingå här.

⁵³ WCSDG:s rapport, punkt 562.

⁵⁴ WCSDG:s rapport, punkterna 623–629.

6. SLUTSATSER

I detta meddelande framför kommissionen sina första synpunkter på några av de frågor som WCSDG tar upp i sin rapport. Rapporten innehåller på det hela taget balanserade, kritiska men ändå positiva budskap som kan tjäna som utgångspunkt för åtgärder i framtiden. Man konstaterar att några steg redan har tagits på global, regional och nationell nivå, men säger klart och tydligt att mycket mer bör göras på alla nivåer på ett komplementärt och ömsesidigt stödjande sätt så att globaliseringens fördelar kan nå alla. Detta är en utmaning både för EU och dess medlemsstater. Det kommer att vara avgörande att alla parter följer upp rapporten effektivt.

EU har redan utvecklat initiativ och politiska insatser för att hantera globaliseringens sociala dimension både i och utanför Europa. Det är nu viktigt att EU på högsta politiska nivå uttrycker sin beslutsamhet att handla för att stärka denna dimension mot bakgrund av WCSDG:s rapport och de förslag som framförs i detta meddelande.